

PRIMJENA REZOLUCIJE
SAVJETA BEZBJEDNOSTI
UJEDINJENIH NACIJA 1325 –
ŽENE MIR I BEZBJEDNOST
I NJOJ PRATEĆIH REZOLUCIJA
U CRNOJ GORI

Podgorica, februar 2024. godine

PRIMJENA REZOLUCIJE SAVJETA BEZBJEDNOSTI UJEDINJENIH NACIJA 1325 – ŽENE MIR I BEZBJEDNOST I NJOJ PRATEĆIH REZOLUCIJA U CRNOJ GORI

SADRŽAJ

Uvodni dio

2

Primjena Rezolucije SBUN 1325 na nacionalnom nivou

Ključna dostignuća u primjeni prvog Akcionog plana za primjenu R SBUN 1325 za period 2017-2018. godine

Ključna dostignuća u primjeni drugog Akcionog plana za primjenu R SBUN 1325 za period 2019-2022. godine

3

Strategija implementacije Rezolucije SAVJETA BEZBJEDNOSTI UJEDINJENIH NACIJA 1325 – Žene, mir i bezbjednost i njoj pratećih rezolucija za period 2024-2027, sa akcionim planom za 2024-2025. godinu

LISTA SKRAĆENICA

MO	Ministarstvo odbrane
VCG	Vojska Crne Gore
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MVP	Ministarstvo vanjskih poslova
ANB	Agencija za nacionalnu bezbjednost
UP	Uprava policije
UPIC	Uprava prihoda i carina
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija
SEESAC	Centar za kontrolu malokalibarskog i lakog naoružanja za Jugoistočnu i Istočnu Evropu
NATO	Sjevernoatlantski savez
UN	Ujedinjene nacije
PVL	Profesionalno vojno lice
MRG	Međuresorska radna grupa za izradu i praćenje sprovođenja strateškog dokumenta za primjenu R SBUN 1325
DCAF	Ženevski centar za upravljanje bezbjednosnim sektorom
R SBUN	Rezolucija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija

1 - Uvodni dio

Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija usvojio je 31. oktobra 2000. godine Rezoluciju 1325 o ženama, miru i bezbjednosti (u daljem tekstu: R SBUN 1325). Rezolucija potvrđuje važnu ulogu žena u sprječavanju i rješavanju sukoba, mirovnim pregovorima, izgradnji i očuvanju mira, humanitarnim odgovorima i u post-konfliktnoj obnovi, te naglašava važnost njihovog ravnopravnog učestvovanja i potpunog uključivanja u sve napore za održavanje i promociju mira i bezbjednosti.¹

Ova rezolucija, osim što poziva sve aktere da uključe rodnu perspektivu u sve segmente postizanja pomenutih ciljeva, poziva i strane u sukobu da preduzmu neophodne mjere u cilju zaštite žena i djevojčica od rodno-zasnovanog nasilja, seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja u oružanim sukobima.

Za postizanje svojih ciljeva R SBUN 1325 se bazira na četiri stuba:

1 UČEŠĆE

2 ZAŠTITA

3 PREVENCIJA

4 POMOĆ I OPORAVAK²

1 Office of the Special Adviser on Gender, Landmark resolution on Women, Peace and Security. Unos: <https://www.un.org/womenwatch/osagi/wps/>

2 United Nations official site, Peace Is Synonymous With Women's Rights. Unos na: <https://www.un.org/en/un-chronicle/peace-synonymous-women%E2%80%99s-rights>

Značaj R SBUN 1325 se ogleda i u donošenju pratećih rezolucija koje se oslanjaju na nju i to:

**R SBUN 1820
(2008)**

Ovom rezolucijom tretira se pitanje seksualnog nasilja u konfliktnim i post-konfliktnim situacijama. Seksualno nasilje povezano sa sukobom prepoznaje kao taktiku rata i navodi da silovanje i drugi oblici seksualnog nasilja mogu sami po sebi predstavljati ratni zločin, zločin protiv čovječnosti ili biti dovedeni u vezu sa genocidom.

**R SBUN 1888
(2009)**

Definiše konkretne mjere za primjenu prethodne rezolucije, posebno se fokusirajući na zaštitu žena i djevojčica od seksualnog nasilja u oružanim sukobima. Zahtijeva imenovanje specijalnog predstavnika generalnog sekretara, kao i formiranje ekspertskih timova, koji bi djelovali u okviru UN na terenu.

**R SBUN 1889
(2009)**

Stavlja akcenat na zaštitu žena i djevojčica u post-konfliktnim situacijama. Poziva na preduzimanje dodatnih mjera za povećanje učešća žena u svim fazama: rješavanju sukoba, post-konfliktnom planiranju i izgradnji mira, uključujući donošenje političkih i ekonomskih odluka.

**R SBUN 1960
(2010)**

Fokusira se na okončavanje nekažnjavanja počinitelaca seksualnog nasilja i uspostavljanja sistema monitoringa, analize i izvještavanja u tom pogledu.

**R SBUN 2106
(2013)**

Ukazuje na spor napredak u primjeni važnih aspekata R SBUN 1960 i poziva na preduzimanje djelotvornih mjera u procesuiranju i reagovanju na slučajeve seksualnog nasilja, što bi znatno doprinijelo održavanju međunarodnog mira i sigurnosti. Prepoznaje da muškarci i dječaci također mogu biti žrtve seksualnog nasilja povezanog sa sukobom.

**R SBUN 2122
(2013)**

Poziva na kontinuiranu primjenu R SBUN 1325 i nacionalnih akcionih planova, te unapređenje sistema koordinacije, monitoringa i evaluacije. Povezuje osnaživanje žena i rodnu ravnopravnost sa održavanjem mira i bezbjednosti. Stavlja akcenat na žensko liderstvo i veće učešće žena u praćenju napretka u rješavanju konflikata i očuvanju mira.

**R SBUN 2242
(2015)**

Učešće žena posmatra kao centralnu komponentu za rješavanje izazova u globalnom kontekstu, uključujući i porast nasilnog ekstremizma, klimatskih promjena i velikog broja izbjeglica. Takođe se navodi važnost uključivanja rodne analize i rodne ekspertize u svim fazama planiranja misija u UN operacijama.

**R SBUN 2272
(2016)**

Zahtijeva od generalnog sekretara UN da zamijeni sve vojne i/ili policijske jedinice država čiji je personal predmet optužbi za seksualnu eksploataciju i zlostavljanje a koje nijesu na odgovarajući način istažene i/ili počinioci nijesu pozvani na odgovornost.

**R SBUN 2467
(2019)**

Naglašava značaj eliminacije seksualnog nasilja iz konflikata kao i vezu između učešća i zaštite žena. Upućuje na pojave seksualnog nasilja nad muškarcima i dječacima. Stavlja fokus na dokumentovanje seksualnog nasilja u sukobu usvajanjem pristupa usmjerenog na žrtvu.

**R SBUN 2493
(2019)**

Fokusira se na učešće žena, ulogu civilnog društva i povećanu implementaciju i finansiranje Agende Žene mir i bezbjednost.

**R SBUN 2538
(2020)**

Specifično je usmjerena na ulogu žena u sklopu mirovnih snaga. Neki od glavnih elemenata rezolucije odnose se na potrebu povećanja broja žena, kako civila, tako i žena vojnih lica u misijama. Ističe se da je uključivanje žena od ključne važnosti za efikasnost mirovnih operacija.

U skladu sa tim, države članice UN-a donose nacionalne akcijske planove o sprovođenju R SBUN 1325.

Pored gore pomenutih rezolucija, nacionalni akcioni planovi koji su do sada doneseni u Crnoj Gori, oslanjaju se i na principe, prioritete i ciljeve koji su prepoznati drugim međunarodnim dokumentima, i to:

UN Konvencijom o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Pekinškom deklaracijom i Platformom za akciju, Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima, UN Agendom održivog razvoja 2030, EU Strategijom rodne ravnopravnosti 2020-2025, Poglavljem 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, NATO Bi-Strateškom komandnom direktivom (BI-SCD 40-01), NATO Politikom prevencije i odgovora na seksualnu eksploataciju i zloropotrebu, NATO Politikom o prevenciji i reagovanju na seksualno nasilje u konfliktu, NATO politikom za prevenciju, upravljanje i zaštitu od uznemiravanja i diskriminacije na radnom mjestu, OEBS Akcionim planom za promociju rodne ravnopravnosti (2004) i dr. Rodnu ravnopravnost, na nacionalnom nivou, promovišu i štite Ustav Crne Gore, čitav niz zakonskih i drugih propisa, kao i javne politike i strategije koje definišu pravce djelovanja, prioritete i obaveze organa javne vlasti i institucija ustanovljene sa ciljem da prate, promovišu i unapređuju ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim sferama javnog i političkog života.

2 - Primjena Rezolucije SBUN 1325 na nacionalnom nivou

Implementirajući obaveze koje proističu iz članstva Crne Gore u međunarodnim organizacijama, prije svega u UN, Ministarstvo odbrane je, do sada, donijelo tri dokumenta za primjenu ciljeva R SBUN 1325, i to: prvi koji je usvojen 2017. godine, sa rokom važenja od dvije godine, drugi koji je usvojen 2019. godine sa rokom važenja od četiri godine, i treći koji je usvojen 2023. godine, a odnosiće se na period 2024-2027. godinu. U cilju implementacije drugog AP-a, donesena su dva dvogodišnja programa sprovođenja, prvi u septembru 2019. godine, sa rokom važenja 2019-2020. godina i drugi u septembru 2021. godine, koji je pokrивao period 2021-2022. godina.

Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata³ se predviđa da se strateški dokumenti kojima se kreiraju politike usvajaju na period manji ne od četiri godine, a prate ih akcioni planovi koji jasno definišu aktivnosti čije sprovođenje doprinosi realizaciji strateških i operativnih ciljeva. Iz tog razloga, umjesto dosadašnjih akcionih planova, koji su sadržali programe sprovođenja, treći po redu dokument je nazvan Strategijom, koja će se, shodno Metodologiji, sprovođiti akcionim planovima. Stoga je u 2023. godini usvojena Strategija implementacije Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – žene, mir i bezbjednost i njoj pratećih rezolucija za period 2024-2027 sa Akcionim planom za 2024-2025. godinu.

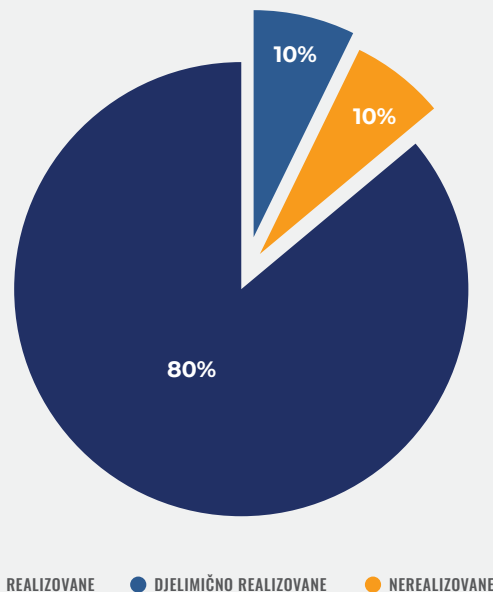
³ Metodologija razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata, Vlada Crne Gore maj 2023. godine

2.1 - Ključna dostignuća u primjeni prvog Akcionog plana za primjenu R SBUN 1325 za period 2017-2018. godine

Prvi dvogodišnji AP, usvojen 2017. godine bazirao se na tri ključna područja za primjenu R SBUN 1325⁴ i definisao je devet operativnih ciljeva, u sklopu kojih je bila predviđena 41 aktivnost koja je bila usmjerena ka njihovom ostvarenju. Definisao je mjere i aktivnosti na integrisanju pitanja rodne ravnopravnosti u procese reforme sektora bezbjednosti na svim nivoima na kojima se donose odluke, kreira i sprovodi politika.

Od pomenutog broja aktivnosti, 33 su realizovane, što u procentualnom smislu čini 80%, četiri su djelimično realizovane (10%), dok četiri (10%) nijesu realizovane.

⁴ Tri ključna područja za primjenu R SBUN 1325 i njoj pratećih rezolucija:

*povećanje učešća žena u odlučivanju i mirovnim procesima; *zaštita žena i djevojaka u konfliktnim zonama; *integracija rodne perspektive i rodnog obrazovanja u mirovne operacije.

Nalazi evaluacije su pokazali da je implementacija aktivnosti iz ovog dokumenta, doprinijela:

- ☑ uspostavljanju nedostajućeg pravnog okvira koji je bio neophodan za primjenu Akcionog plana;
- ☑ vođenju više kampanja u različitim formama (npr. priprema i distribucija informativnog materijala, ljetnji kampovi za mlade i dr.) čiji je cilj bio podizanje svijesti javnosti o pojavama značajnim za bezbjednost (npr. sprječavanje trgovine ljudima, sprječavanje nasilja u porodici i slično);
- ☑ povećanju broja žena koje učestvuju u mirovnim misijama i broja žena na rukovodećim mjestima u sektoru bezbjednosti, kao i u međunarodnim institucijama, na mjestima ambasadorki i u konzulatima;
- ☑ povećanju broja obuka po pitanju rodne ravnopravnosti;
- ☑ vođenju rodno senzitivne statistike;
- ☑ multisektorskom pristupu u implementaciji Akcionog plana (uključivanje svih relevantnih subjekata).

2.2 - Ključna dostignuća u primjeni drugog Akcionog plana za primjenu R SBUN 1325 za period 2019-2022. godine

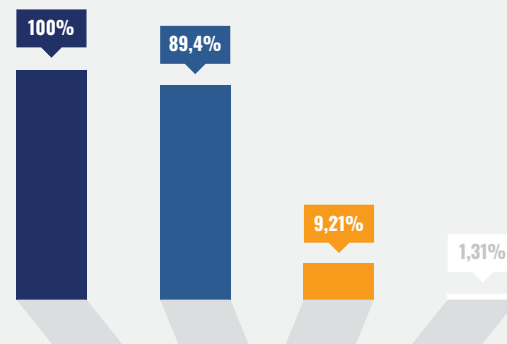
Drugi Akcioni plan usvojen je 2019. godine, sa periodom važenja od četiri godine, sa dva Programa sprovođenja, i to prvi: 2019-2020, i drugi 2021-2022. godine. Njime se nastavila realizacija devet operativnih ciljeva koji su se odnosili na:

- ☉ Osnaživanje uloge institucionalnih mehanizama za praćenje primjene i sprovođenja AP za implementaciju R SBUN 1325 i pratećih rezolucija;
- ☉ jačanje rodne perspektive kroz učešće u međunarodnim aktivnostima na primjeni R SBUN 1325 i pratećih rezolucija;
- ☉ integrisanje rodne perspektive uključujući i aktivnosti na primjeni R SBUN 1325 i pratećih rezolucija u obrazovne programe na svim nivoima, posebno onih koje se odnose na rodne aspekte ljudske bezbjednosti i očuvanje mira u cilju integrisanja rodne perspektive i rodnog obrazovanja u mirovne operacije;
- ☉ uvođenje rodno balansirane zastupljenosti u aktivnostima sistema bezbjednosti;
- ☉ povećanje zastupljenosti žena u aktivnostima i procesima donošenja odluka u sektoru bezbjednosti i izgradnje mira;
- ☉ podizanje nivoa svijesti o rodno zasnovanoj diskriminaciji, rodno zasnovanom nasilju i nasilju nad ženama i uspostavljanje djelotvorne preventivne zaštite žena i djevojaka od rodno zasnovane diskriminacije, rodno zasnovanog nasilja i nasilja nad ženama;

- ⊙ podizanje nivoa svijesti šire javnosti o problemu trgovine ljudima i uspostavljanje djelotvorne preventivne zaštite žena i djevojaka od trgovine ljudima;
- ⊙ unaprijeđenje saradnje na primjeni R SBUN 1325 i pratećih rezolucija i
- ⊙ unapređenje efikasnosti praćenja realizacije AP za primjenu R SBUN 1325 i pratećih rezolucija.

- 76** • Ukupan broj planiranih aktivnosti
- 68** • Ukupan broj realizovanih aktivnosti
- 7** • Ukupan broj djelimično realizovanih aktivnosti
- 1** • Ukupan broj nerealizovanih aktivnosti

Ukupan prikaz realizacije aktivnosti za period 2019-2022.

Kada je riječ o sveukupnoj realizaciji aktivnosti za četvorogodišnji period 2019-2022. godina, od ukupno planiranih 76 aktivnosti iz dva programa sprovođenja, u potpunosti je realizovano 68 ili **89,47%** aktivnosti, sedam je djelimično realizovano (**9,21%**), dok jedna aktivnost nije realizovana (**1,31%**). Podatak da je, za četiri godine, realizovano oko **90%** aktivnosti predstavlja značajan uspjeh.

Kao ključna dostignuća koja su u prethodnom četvorogodišnjem periodu doprinijela uspješnijoj implementaciji politike rodne ravnopravnosti, izdvajaju se:

Donošenje internih smjernica, planova i vodiča, izrada analiza u cilju unaprjeđenja politike rodne ravnopravnosti

Ministarstvo odbrane je izradilo **Smjernice za izvještavanje o implementaciji aktivnosti** iz nacionalnih akcionih planova, čija je svrha efikasnije izvještavanje svih nosilaca o sprovođenju aktivnosti, za potrebe izrade godišnjih i završnih izvještaja o implementaciji strateškog dokumenta, što je obaveza predviđena Metodologijom Vlade. Pored ovih, Ministarstvo je izradilo i **Smjernice za rodno senzitivno izvještavanje**, koje doprinose efikasnijem vođenju rodno zasnovane statistike unutar Ministarstva i Vojske.

- ☑ Izrađuju se godišnji planovi za implementaciju politike rodne ravnopravnosti u institucijama sektora bezbjednosti;
- ☑ Ministarstvo odbrane izrađuje rodne analize na godišnjem nivou iz oblasti upravljanja ljudskim resursima;
- ☑ Izrađuju se analize o prosječnom vremenu provedenom u činu po polu, kao i o procjeni dosadašnjih obuka i potrebama za novim obukama iz oblasti rodne ravnopravnosti.

Kako bi se uticalo na efikasno reagovanje i suzbijanje rodno zasnovane diskriminacije, kao i stvaranje sigurnog i prijateljskog radnog okruženja u kojem se ljudsko dostojanstvo i integritet poštuju i uvažavaju kao najviše zajedničke vrijednosti, izrađen je i Vodič za sprječavanje diskriminacije, seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja u Vojsci Crne Gore, koji je u formi brošure podijeljen u svim jedinicama VCG.⁵

Učešće žena u međunarodnim misijama i operacijama

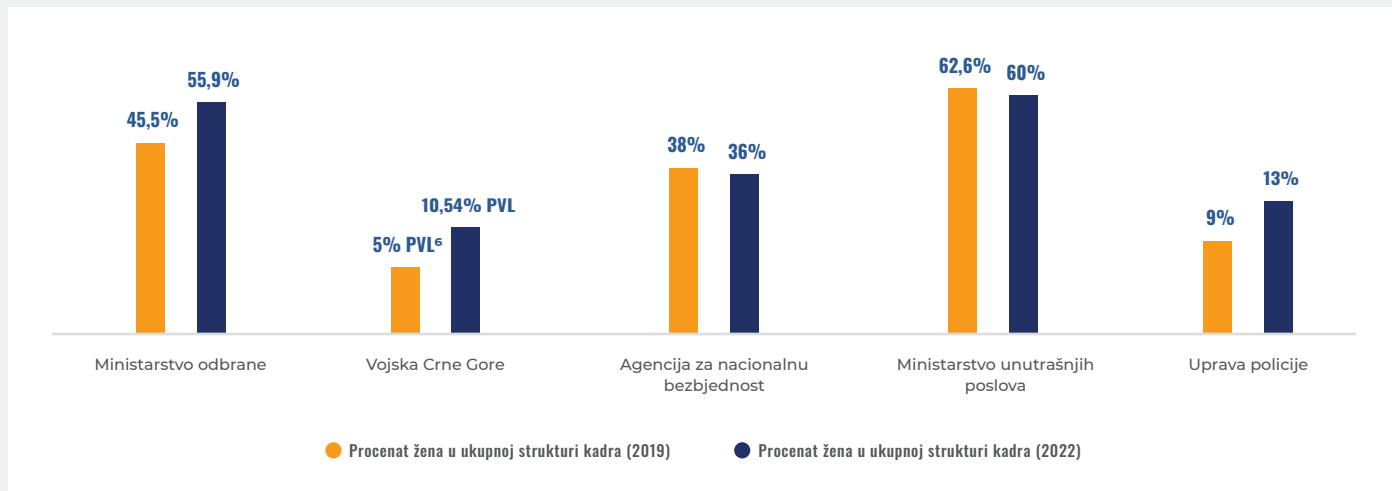
Preduzimanje brojnih promotivnih aktivnosti unutar uključenih organa, dovelo je do značajnog povećanja interesovanja žena za učešće u međunarodnim misijama i operacijama. Sama činjenica da je, u 2018. godini, samo devet žena iz Vojske Crne Gore učestvovalo u nekoj od mirovnih misija, a da je u toku sprovođenja drugog Akcionog plana učestvovalo 28, ukazuje na značajan progres u ispunjavanju zacrtanih indikatora. Poseban uspjeh predstavlja činjenica da su, tokom sprovođenja drugog strateškog dokumenta, pripadnice VCG učestvovala u svim misijama u kojima su učestvovali i pripadnici VCG i to: misiji RS Avganistan, ATALANTA Somalija, MINURSO Zapadna Sahara i NATO misiji na Kosovu. Takođe, četiri pripadnice UP, u izvještajnom periodu, učestvovala su u misiji na Kipru.

Potpukovnica Sanja Pejović je obavljala dužnost savjetnice za rodne perspektive u Vrhovnom štabu Savezničke komande za operacije (SHAPE), za šta joj je dodijeljena prestižna nagrada Komandanta savezničkih snaga u Evropi (SACEUR), pod nazivom „SACEUR Recognition Award“. Riječ je o nagradi koja se dodjeljuje vojnim i civilnim licima koja su se tokom rada u komandama NATO-a posebno istakla zalaganjem, radom i ostvarenim rezultatima.

Zastupljenost žena u bezbjednosnom sektoru

Značajno je istaći da je u sastavima članova svih selekcionih komisija formiranih u 2021. i 2022. godini, u MO imenovana najmanje po jedna žena. Tako je formirano osam komisija u kojima se udio žena kreće od 20% do 60%. Ovim se teži većoj rodnoj osviješćenosti i praktikovanju jednakih mogućnosti, u različitim selekcionim procesima, koji se tiču zastupljenosti žena u ukupnoj strukturi kadra, njihovom unaprjeđivanju, obrazovanju, usavršavanju i sl.

Promotivne aktivnosti u funkciji privlačenja žena za vojnu i policijsku profesiju

U sklopu sprovođenja promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe VCG i promocije mogućnosti za obrazovanje na inostranim vojnim akademijama i stipendiranje studenata, pripadnici MO i VCG su posjetili crnogorske srednje škole, fakultete i organizovali predavanja, te projekat „Gračanski sat“, vojne sajmove po opštinama Crne Gore, sajmove u TC “Big Fashion” gdje je promovisan značaj učešća žena profesionalnih vojnih lica. Takođe, pripadnici/ce VCG koji su učestvovali u mirovnim i humanitarnim misijama, predstavili su svoja iskustva u srednjim školama, sa posebnim naglaskom na humanu dimenziju i značaju vojne profesije za državu i društvo u cjelini.

Ministarstvo odbrane i Vojvka Crne Gore već godinama uspostavlja saradnju sa raznim stranim partnerima u cilju privlačenja i primjene principa rodne ravnopravnosti, sa svim procesima odvajanja rodno specifičnih uloga.

Time se promovira i potiče želja ženske populacije za uvođenjem u profesionalne karijere (vojne i policijske), što je ključna uloga u razvoju i jačanju nacionalne sigurnosti i zajedničke zaštite teritorije, te garantuje bolje radne uslove i uslove života.

Žene su danas na mnogim važnim pozicijama u Vojsci Crne Gore, učestvujući sa svojim profesionalnim znanjima i vještinama u svim oblastima.

Ministarstvo odbrane i Vojvka Crne Gore snažno podržavaju i kontinuirano teže ka povećanju njihovog udjela u sistemu odbrane.

Njihove inicijative najbolji su dokaz da sme uspjeti i na mirnim radnim mjestima u kojima se želi postići ravnopravnost i napredak prema jednakim uslovima i radnim sposobnostima.

Budite dio sistema u kojem će vam biti omogućeno obrazovanje u najboljoj i koristan obrazovanje u Vojsci Crne Gore trenutno je zaposleno 15,32% žena. Budimo zajedno, za državu i naše građane.

Nikolina Golubović, časovnik, najmlađa među pripadnicima VCG koji su bili u međunarodnim misijama i operacijama:

➤ Smetram da sam napravila pravi izbor jer me posao koji obavljam čini srećnom. Mladim ljudima ne treba mogućnost da ostanu sa sobom i neprofitiraju prevelikim izazovima. Žalost je da ne svi uniformirani i civilni vojnici Crne Gore i u ovoj predstavi (u svojoj državi).

ŽENE U VOJSCI

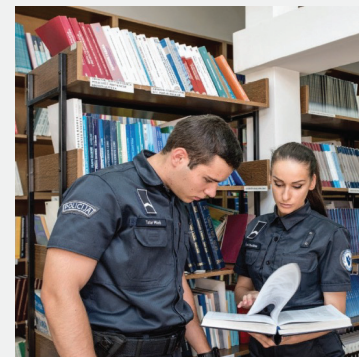
— Budi dio Vojvke Crne Gore! —

www.facebook.com/ministarstvoodbranevoj
www.instagram.com/ministarstvoodbranevoj/
www.twt.com/govme
www.youtube.com/channel/UCvUvYgk1me

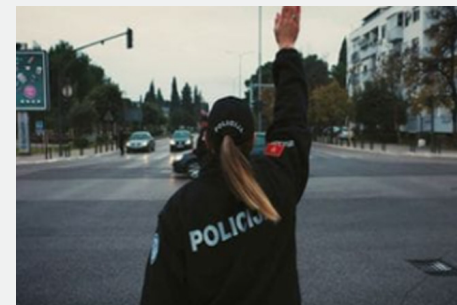
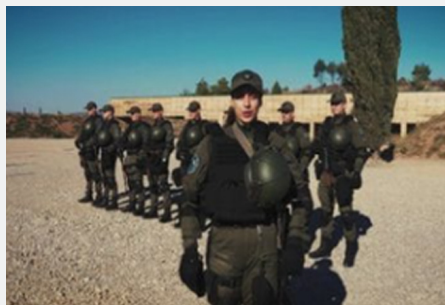
Kontinuirana promocija vojnog poziva usmjerena ka ženskoj populaciji kao ciljnoj grupi, rezultirala je da od ukupnog broja izabраних lica, odnosno lica koja su upućena na inostrane vojne akademije i koja su dobila status kadeta, kadetkinje čine **28,57%**.

Misija OEBS-a u Crnoj Gori je, u saradnji sa Upravom policije, realizovala niz aktivnosti vezanih za promociju policijskog posla, sa posebnim osvrtom na policijske službenice, u cilju povećanja svijesti, kako zaposlenih tako i građana, o značaju učešća žena u obavljanju policijskih poslova i povećanja njihovog broja sa 9% na 13%. Urađena je brošura i poster koji pružaju praktične informacije o policijskim poslovima, školovanju policajaca i zapošljavanju u policiji. Snimljeno je šest video spotova u trajanju od po 30 sekundi, koji promovišu pozitivnu sliku o policijskim službenicama i prikazuju policiju kao atraktivnu i poželjnu priliku za posao za žene.

Policijски službenici, muškarci i žene, iz javnog reda i mira, saobraćajne, granične, kriminalističke i Posebne jedinice policije, kao i akademci Policijske akademije, aktivno su učestvovali u snimanju ovog promotivnog materijala, čime su dali lični i profesionalni doprinos realizaciji ove aktivnosti.

Pripadnici/ce Uprave policije ⁷

Istraživanja su pokazala da ravnopravno učešće muškaraca i žena u obavljanju policijskih poslova doprinosi povećanju profesionalizma i povjerenja građana u policiju, kao i da savremena policija treba da poštuje principe rodne ravnopravnosti i odražava društvo kojem služi, iz kojeg razloga Uprava policije posebnu pažnju posvećuje ovoj temi. Najznačajnije aktivnosti koje je sprovela i sprovodi UP odnose se na:

- ⊙ Edukativne časove održane tokom kampanje maturantima u cilju promocije policijskog posla, gostovanja policijskih službenika i službenica na nacionalnim i lokalnim TV stanicama, kao i druge aktivnosti na predmetnu temu. Ovo je rezultiralo najvećim brojem upisanih žena na Policijskoj akademiji od kada akademija postoji - 38% žena.
- ⊙ kontinuirano preduzimanje mjera za poboljšanje stanja u oblasti rodne ravnopravnosti;
- ⊙ nakon urađene analize percepcije građana i policijskih službenika o rodnoj ravnopravnosti u policiji, urađen je Plan aktivnosti za povećanje broja policijskih službenica, u saradnji sa inostranim ekspertima koji su dali preporuke za unapređenje stanja u ovoj oblasti.

Institucionalni mehanizmi za uspješniju primjenu politike rodne ravnopravnosti u institucijama bezbjednosti

MINISTARSTVO ODBRANE / VOJSKA CRNE GORE

Koordinatorica za poslove rodne ravnopravnosti u MO

Dvoje službenika koji učestvuju u poslovima rodne ravnopravnosti

Savjetnica načelnika Generalštaba za rodna pitanja

16 sertifikovanih instruktora za rodnu ravnopravnost

Devet kontakt osoba za pitanja rodne ravnopravnosti u jedinicama VCG

AGENCIJA ZA NACIONALNU BEZBJEDNOST

Osobe od povjerenja

Radna grupa koja je zadužena za realizaciju aktivnosti vezanih za primjenu Akcionog plana

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA/ UPRAVA POLICIJE

Koordinatorica za poslove rodne ravnopravnosti

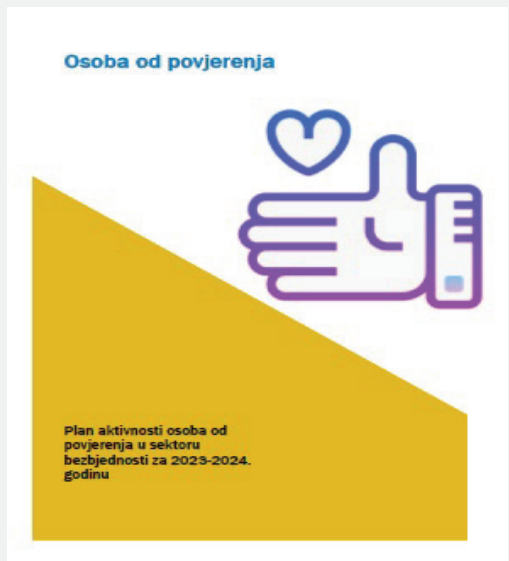
Treneri/ice za oblast rodne ravnopravnosti (četvoro)

22 "osobe od povjerenja"

Implementirajući aktivnosti iz Akcionog plana, krajem 2020. godine obrazovan je i **Radni tim za umrežavanje žena u bezbjednosnom sektoru** kojeg čine 10 predstavnica Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore, Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost. Primarni zadatak Radnog tima jeste razmjena najboljih praksi i iskustava između bezbjednosnih institucija, a sve u cilju pružanja podrške ka preduzimanju aktivnosti na unaprjeđenju položaja žena u svim institucijama pojedinačno, kao i planiranju i sprovođenju zajedničkih aktivnosti.

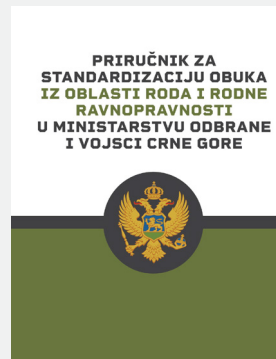
Policijske službenice su osnovale Udruženje policijskih službenica (2017. godine), koje realizuje brojne mjere u cilju profesionalnog osnaživanja žena u policiji. U sklopu njihovog rada izrađen je priručnik Rodna ravnopravnost u policiji, koji sadrži zakonodavni i institucionalni okvir, statističke podatke, i mjere za poboljšanje stanja u predmetnoj oblasti. Održale su više obuka za žene u policiji. Organizovale su Svjetsku konferenciju žena u sektoru bezbjednosti, kojoj je prisustvovalo oko 100 predstavnika sektora bezbjednosti, iz 18 zemalja svijeta. Realizuju mjere sa mlađom populacijom, a sve u cilju promocije policijskog posla i razbijanja stereotipa i predrasuda o ženama u sektoru bezbjednosti, kao i brojne druge mjere i aktivnosti.

■ Obuke zaposlenih o pitanjima rodne ravnopravnosti i R SBUN 1325

Realizovan je niz obuka u cilju podizanja svijesti o značaju R SBUN 1325 i rodnoj ravnopravnosti uopšte, poput oblasti: ljudskih prava, bezbjednosnih aspekata rodne ravnopravnosti, međunarodnog humanitarnog prava, rodno zasnovanog nasilja, seksualnog nasilja, trgovine ljudima, postupanja sa ranjivim grupama, zaštite žena u ratnim i poratnim područjima i tome slično.

Posebno treba istaći da su realizovane obuke u Vojsci Crne Gore za sve kategorije kadra, kroz saradnju sa drugim organima, uključujući i obuku vojnika/inja na dobrovoljnom služenju vojnog roka i u okviru priprema za misije (žene u ratnim i poratnim situacijama i u operacijama podrške miru, protiv nasilja nad ženama i djecom lokalnih žena, kao i obuke iz oblasti ljudskih prava, međunarodnog humanitarnog prava, rodno zasnovanog nasilja, kulture, tradicije, opasnosti, o potrebama lokalnog stanovništva i o trgovini ljudima).

U 2022. godini je realizovana i prva zajednička obuka institucija bezbjednosti iz domena primjene Rezolucije SBUN 1325, što predstavlja jedinstven primjer saradnje ovih institucija po pitanju rodne ravnopravnosti. S tim u vezi, ostvarena je i saradnja sa akademskom zajednicom, na način što se uključila predstavница Univerziteta Crne Gore u radu Međuresorske radne grupe, koja je takođe učestvovala i u svojstvu predavača na zajednički organizovanoj obuci.

■ Obuke zaposlenih o pitanjima rodne ravnopravnosti i R SBUN 1325

Interno istraživanje koje je sproveo Ministarstvo odbrane o procjenama kvaliteta dosadašnjih obuka i potreba za novim obukama ukazuje na: posjedovanje odgovarajućeg stepena svijesti o važnosti sprovođenja obuka po pitanju rodne ravnopravnosti (od strane 79% ispitanika/ca); da se preko 60% ispitanika/ca do sada nije obučavalo po pitanju rodne ravnopravnosti, što ukazuje za potrebu za obučavanjem iz ove oblasti; kvalitet dosadašnjih obuka, sadržaj i predavači/ce su visoko ocijenjeni (preko 80% ispitanika/ca dijeli navedeno mišljenje).

Izdvojile su se potrebe za obučavanjem, posebno na teme: **Seksualno uznemiravanje i zlostavljanje; Rodno zasnovana diskriminacija; Rodna ravnopravnost u međunarodnim misijama i operacijama i Sertifikovane obuke za rodne trenere**, a pogotovo na temu: **Zaštita žena i djevojaka u konfliktnim zonama.**

U Upravi policije je urađen poseban program obuka na temu Rodna ravnopravnost u policiji, od strane DCAF-a, po kojem su obučeni treneri koji izvode obuke u svim odjeljenjima bezbjednosti, u cilju razvijanja svijesti o značaju i ulozi žene u policiji, kao i obavezama koje policijski službenici imaju u ovoj oblasti.

■ Borba protiv trgovine ljudima

Kako bi se obezbijedio dovoljan nivo informisanosti Ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima, u koordinaciji i saradnji sa ostalim institucijama i organizacijama, sprovodilo je aktivnosti koje su imale za cilj informisanje šire javnosti o svim aspektima fenomena trgovina ljudima. U kontinuitetu se sprovodila kampanja „Zaustavimo trgovinu ljudima“, koja podrazumijeva emitovanje TV spota „Stop trgovini ljudima“, kojim se ujedno promoviše i nacionalna SOS antitrafiking linija.

U okviru projekta koji Terres de Hommes realizuje u Crnoj Gori i zemljama regiona, izrađen je TV spot koji je distribuiran medijskim kućama na emitovanje, kojim se javnosti bližim čine informacije o oblicima eksploatacije kojima su žrtve trgovine ljudima izložene, sa posebnim osvrtom na prisilne i ugovorene brakove i ekonomsko iskorišćavanje djece. Pored navedenog, prezentovana je i web aplikacija za identifikaciju žrtava trgovine ljudima i rad na predloženim indikatorima za različite oblike eksploatacije.

■ Značaj regionalne i međunarodne saradnje

U regionalnom projektu „Jačanje regionalne saradnje u uključivanju rodne perspektive u reformi sektora bezbjednosti na Zapadnom Balkanu“, aktivno učestvuju ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Republike Sjeverne Makedonije i Srbije.

U okviru projekta, realizovane su aktivnosti na nacionalnom nivou:

- dva istraživanja o motivaciji žena i o vrijednostima u Vojsci, po polu;
- podrška u izradi dvojezične brošure za primjenu Rezolucije SBUN 1325;
- izrada Vodiča za sprječavanje diskriminacije, seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja u Vojsci;
- izrada Priručnika za standardizaciju obuka iz oblasti rodne ravnopravnosti;
- podrška u obuci i jačanju kapaciteta oficirki Vojske Crne Gore u dijelu zagovaranja politika, unaprjeđenja komunikacionih i prezentacionih vještina i vještina javnog nastupa, kao i u dijelu njihovih užih specijalnosti obezbjeđujući kurseve na najprestižnijim odbrambenim institucijama;
- obuka sastava selekcionih komisija o jednakim mogućnostima,
- obuka psihologa, zaposlenih u ljudskim resursima i trenera/ica, u dijelu korišćenja programa za obradu statističkih podataka;

Regional Cooperation Council

SEESAC

UNDP

SPRIJEČI I REAGUJ

Regionalni priručnik

O sprečavanju i reagovanju na rodno zasnovanu diskriminaciju, seksualno uznemiravanje i zlostavljanje u ministarstvima odbrane i oružanim snagama zemalja Zapadnog Balkana

Sarajevo, Podgorica, Skopje, Beograd, 2021

- prezentacija istraživanja o percepcijama mladih o vojnom pozivu;
- organizacija seminara za podizanje kapaciteta donosilaca odluka o planovima i programima obuka;
- organizacija obuke o lakom i malokalibarskom naoružanju i Rezoluciji SBUN 73/46 “Žene, razoružanje, neproliferacija i kontrola naoružanja”
- učešće visoko rangiranih oficira i državnih službenika u programu „Mentorstva za rodnu ravnopravnost“;
- organizacija obuke na temu “Značaj zaštite žena i djevojaka u konfliktnim zonama“ (učesnici MO/VCG, MUP/UP i ANB);
- podrška u donacijama rodnim trenerima/cama u pogledu laptopova, radi efikasnijeg pripremanja i izvođenja obuka;
- obuka rodnih osoba nedavno postavljenih u jedinicama Vojske, uz podršku rodnih trenera/ica;
- podrška obuci o rodnoj ravnopravnosti za zaposlene u Ministarstvu odbrane;
- podrška prezentaciji regionalnih publikacija za različite institucije u zemlji, predstavnike/ce Međuresorske radne grupe, Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i sl.

Aktivnosti na regionalnom nivou, u sklopu projekta:

- učešće predstavnika/ca Ministarstva i Vojske u izradi „Priručnika o sprječavanju i reagovanju na rodno zasnovanu diskriminaciju, seksualno uznemiravanje i zlostavljanje u ministarstvima odbrane i oružanim snagama zemalja Zapadnog Balkana“, studije „Položaj žena u oružanim snagama zemalja Zapadnog Balkana“ i Regionalne studije o uvođenju rodne ravnopravnosti u politike i programe obrazovanja i obuke;
- razvoj online obuka za rodnu ravnopravnost;
- regionalni sastanci mehanizama za rodnu ravnopravnost, mreže rodnih trenera/ica i rodnih savjetnica/koordinatorki;
- sertifikacija rodnih trenera/ica zahvaljujući organizaciji regionalnog kursa GTOT u Republici Sjevernoj Makedoniji.

INTEGRACIJA RODNE PERSPEKTIVE U VOJNO OBRAZOVANJE I OBUKE SISTEMA ODBRANE ZEMALJA ZAPADNOG BALKANA

STUDIJA POLAZNOG STANJA

Kao jedna od značajnih aktivnosti izdvaja se i potpisivanje zajedničke Deklaracije ministara odbrane o podršci unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u sektoru bezbjednosti na Zapadnom Balkanu.

Intenzivirana je saradnja uključenih strana u sprovođenju ovog akcionog plana sa međunarodnim organizacijama i inicijativama NATO, UN, OEBS, SEDM, CIDS, DCAF (ukupan broj realizovanih aktivnosti po pitanju rodne ravnopravnosti u periodu važenja drugog strateškog dokumenta bio je 30).

3 - STRATEGIJA IMPLEMENTACIJE REZOLUCIJE SAVJETA BEZBJEDNOSTI UJEDINJENIH NACIJA 1325 – ŽENE, MIR I BEZBJEDNOST I NJOJ PRATEĆIH REZOLUCIJA ZA PERIOD 2024-2027, SA AKCIONIM PLANOM ZA 2024-2025. GODINU

Vlada Crne Gore je na sjednici od 23. novembra 2023. godine, usvojila Strategiju implementacije Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija – Žene, mir i bezbjednosti i njoj pratećih rezolucija 2024-2027. godina, sa Akcionim planom za period 2024-2025. godina. Ovo iz razloga što će se na taj način doprinijeti kontinuitetu u sprovođenju principa jednakih mogućnosti u sektoru bezbjednosti. Uzimajući u obzir da je Crna Gora članica UN, OEBS i NATO Alijanse, to nas dodatno obavezuje na sprovođenje ovog dokumenta.

Njegovom implementacijom na nacionalnom nivou, kao što je to bio i slučaj sa prethodna dva, nastojaće se unaprijediti stanje u oblasti rodne ravnopravnosti u sektorima bezbjednosti, a prvenstveno u segmentima povećanja broja žena, kako u ukupnoj zastupljenosti u institucijama, tako i učešću u humanitarnim i mirovnim misijama. Pored navedenog radiće se na poboljšanju oblasti koje su prepoznate kao one ka kojima treba djelovati.

Osnovni strateški cilj koji se planira postići ovim dokumentom jeste: Unaprijediti položaj žena i djevojčica u svim procesima koji vode održavanju i promociji mira i bezbjednosti.

U svrhu ostvarivanja glavnog strateškog cilja, definisano je sedam operativnih sa pratećim indikatorima uspjeha i to:

Operativni cilj br. 1

Unaprijediti institucionalne kapacitete za sprovođenje ciljeva R SBUN 1325 povećanjem i osposobljavanjem mehanizama za rodnu ravnopravnost

Indikator	Početna vrijednost (2022)	Prelazna vrijednost (2025)	Ciljna vrijednost (2027)
Broj internih mehanizama (rodnih instruktora/ki, kontakt osoba, osoba od povjerenja i sl.) za sprovođenje politike rodne ravnopravnosti	MO/VCG: 28 MUP/UP: 27 ANB: 2 UPIC: 0	MO/VCG: 30 MUP/UP: 29 ANB: 3 UPIC: 1	MO/VCG: 32 MUP/UP: 31 ANB: 4 UPIC: 3
Broj rukovodnog i komandnog kadra koji su prošli obuke na temu R SBUN 1325 u sektoru bezbjednosti	MO/VCG: 2 MUP/UP: 2 UPIC: 2	MO/VCG: 10 MUP/UP: 10 UPIC: 4	MO/VCG: 15 MUP/UP: 15 UPIC: 10
Broj sistematizovanih radnih/formacijskih mjesta koji se bave pitanjima rodne ravnopravnosti u sektoru bezbjednosti	13	17	25

Operativni cilj br. 2

Povećati zastupljenost žena u sektoru bezbjednosti, a posebno na pozicijama donošenja odluka i u aktivnostima koje se odnose na učesće u vojno-diplomatskim, diplomatskim predstavništvima, mirovnim misijama i operacijama kroz obezbjeđivanje jednakih mogućnosti

Indikator	Početna vrijednost (2022)	Prelazna vrijednost (2025)	Ciljna vrijednost (2027)
Procenat zastupljenosti žena u bezbjednosnim institucijama	MO: 55,94% VCG: 10,54% MUP: 60% UP: 13% ANB: 36%	MO: 56% VCG: 11,5% MUP: 61% UP: 14% ANB: 38%	MO: 56,5% VCG: 13,5% MUP: 62% UP: 15% ANB: 40%
Procenat zastupljenosti žena na pozicijama donošenja odluka u bezbjednosnim institucijama	MO: 56,76% VCG: 6% UP: 0 ANB: 19,5%	MO: 57% VCG: 6,5% UP: 1% ANB: 21%	MO: 57,5% VCG: 7% UP: 2% ANB: 24%
Broj žena u misijama, opracijama i vježbama	MO/VCG: 6 UP: 3	MO/VCG: 8 UP: 4	MO/VCG: 9 UP: 5
Broj žena u diplomatskim i vojno diplomatskim predstavništvima	MO: 0 MVP: 51,63%	MO: 1 MVP: 52,13%	MO: 2 MVP: 52,63%

Operativni cilj br. 3

Povećati svijest o značaju zaštite žena i djevojčica u konfliktnim i postkonfliktnim zonama kroz organizovanje obuka na ovu temu

Indikator	Početna vrijednost (2022)	Prelazna vrijednost (2025)	Ciljna vrijednost (2027)
Broj zajedničkih obuka institucija bezbjednosti na temu zaštite žena i djevojaka u konfliktnim zonama	1	3	5
Broj lica koja su pohađala obuke na temu zaštite žena i djevojaka u konfliktnim zonama	17	25	35

Operativni cilj br. 4

Jačati integraciju rodne perspektive kroz programe obrazovanja i obuke

Indikator	Početna vrijednost (2022)	Prelazna vrijednost (2025)	Ciljna vrijednost (2027)
Broj lica koja su prošla obuke o rodnoj ravnopravnosti u institucijama bezbjednosti	5	5	5
Broj tema iz Priručnika uvrštenih u Instrukciju za obuke VCG	2	10	15
Broj organa koji su primijenili teme iz Priručnika osim MO koji je direktno učestvovao u njegovoj izradi	0	6	10
Broj zaposlenih koji su pohađali online program kreiran u saradnji MO i UNDP SEESAC-a	0	200	400

Operativni cilj br. 5

Podizati svijest o značaju prevencije i zaštite žena od diskriminacije, seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja, kroz adekvatno informisanje i upravljanje eventualnim slučajevima

Indikator	Početna vrijednost (2022)	Prelazna vrijednost (2025)	Ciljna vrijednost (2027)
Povećanje procenta organizovanih obuka na temu zabrane diskriminacije, seksualnog zlostavljanja i iskorišćavanja u institucijama bezbjednosti	Ne postoji ustrojena evidencija na zadate teme	5% obuka iz oblasti rodne ravnopravnosti organizovano u institucijama bezbjednosti obuhvataju teme diskriminacije i seksualnog zlostavljanja i iskorišćavanja	10% obuka iz oblasti rodne ravnopravnosti organizovano u institucijama bezbjednosti obuhvataju teme diskriminacije i seksualnog zlostavljanja i iskorišćavanja
Broj organizovanih internih kampanja za podizanje svijesti među zaposlenima o nedozvoljenim ponašanjima (okrugli stolovi, saopštenja, brošure i sl.)	MO/VCG: 1 MUP/UP: 1	MO/VCG: 5 MUP/UP: 2	MO/VCG: 10 MUP/UP: 2

Operativni cilj br. 6

Podizati svijest o značaju prevencije i zaštite žena od diskriminacije, seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja, kroz adekvatno informisanje i upravljanje eventualnim slučajevima

Indikator	Početna vrijednost (2022)	Prelazna vrijednost (2025)	Ciljna vrijednost (2027)
Broj obuka na temu zaštite stanovništva u slučaju vanrednih situacija, s posebnim osvrtom na uticaj vanrednih okolnosti na žene i djevojčice	0	1	2

Operativni cilj br. 7

Unaprijediti proces informisanja o R SBUN 1325 ka široj javnosti, kroz objavljivanje izvještaja, informacija, publikacija i ostvarivanja saradnje sa medijima

Indikator	Početna vrijednost (2022)	Prelazna vrijednost (2025)	Ciljna vrijednost (2027)
Broj objava (izvještaja), na web sajtovima institucija sektora bezbjednosti iz oblasti rodne ravnopravnosti	10	15	20
Kreirana posebna web stranica za promociju i informisanje o R SBUN 1325	Ne postoji posebna web stranica	Projektni zadatak za izradu web stranice je urađen	Web stranica je funkcionalna
Broj prenesenih medijskih objava u vezi primjene R SBUN 1325	0	5	10

Tehničku pripremu, dizajn i štampanje ove publikacije podržao je Centar za kontrolu malokalibarskog i lakog naoružanja u Jugoistočnoj i Istočnoj Evropi (SEESAC) Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) kroz regionalni projekt Jačanje regionalne saradnje u uključivanju rodne perspektive u reformi sektora bezbjednosti na Zapadnom Balkanu, koji finansiraju vlade Norveške i Slovačke Republike.

PRIMJENA REZOLUCIJE
SAVJETA BEZBJEDNOSTI
UJEDINJENIH NACIJA 1325 –
ŽENE MIR I BEZBJEDNOST
I NJOJ PRATEĆIH REZOLUCIJA
U CRNOJ GORI

Podgorica, februar 2024. godine